

"Werken aan gerechtigheid"

Studentenpredikant Aart Verburg is nog maar net door de classicale zendingscommissie uitgewuifd, of Apeldoorn is op verzoek van Oegstgeest opnieuw een verband met een zendingswerker aangegaan. Op 31 oktober wordt Brecht Gerbrandy (38), vanuit Apeldoorn als docent sociale wetenschappen uitgezonden naar de theologische faculteit van de universiteit van Kupang, de hoofdstad van het eiland Timor, het laatste van de Soenda-eilanden, oostelijk van Java.

Weer contacten met studenten dus, maar wel op een heel andere manier. Brecht is voor een oriënteringsbezoek in Indonesië geweest, en heeft de zendingscommissies daar al het een en ander over verteld. De week voor haar uitzending, op zondag 31 oktober, is zij beschikbaar voor scholen, vrouwengroepen, catechese, kerkeraden. Als introductie een interview met de vrouw, die niet alleen een 'meisjesdroom' in vervulling ziet gaan, maar die zich ook duidelijk 'gezonden' voelt.

Vorbereiding

Brecht Gerbrandy was 16 jaar docente huishoudkunde en gezondheidszorg in het LBO in Enschede en Groningen. In deze laatste universiteitsstad ging zij sociologie studeren, later aangevuld met voorlichtingskunde in Wageningen. Daarmee hoopte zij een meisjesdroom te kunnen verwezenlijken: werken in de zending, al ging zij later twijfelen of ze niet toch theologie had moeten gaan studeren. Maar aan docenten heeft men misschien nog meer behoefte dan aan predikanten, dus toen Oegstgeest, op verzoek van de universiteit van Kupang zocht naar iemand die een opleiding sociale wetenschappen kon opzetten, kwam Brecht's sollicitatie als geroepen. Op dit moment volgt zij de voorbereidende cursus op het Zendingshuis in Oegstgeest, waar zij door vele ervaren zendingsmensen (waaronder Aart Verburg) wordt voorbereid op het

werken in een andere cultuur. Ze volgde deze zomer in Yogyakarta een maand een taal cursus, en bezocht ook Timor. Ze ontmoette haar collega's (waaronder een Ier en één Nederlandse, Ger Jongasma, vroeger kosteres in Twello!). In december vertrekt ze opnieuw, eerst weer naar Yogja, voor opnieuw een maand intensieve taal cursus, en vervolgens voor een reis langs de eilanden waar haar studenten vandaan komen: Sumba, Alor, Roti en Timor. Immers, het is de bedoeling van de nieuwe opleiding, dat de theologiestudenten weer meer betrokken zullen raken op hun eigen achtergrond, die zij door de jaren studie ontgroeid zijn. Daarvoor moet Brecht dus heel goed weten, hoe die dorpsgemeenschappen op de vaak afgelegen eilanden functioneren. Veel voorbereiding dus, ook via stage-begeleiding, voor zij het nieuwe cursusjaar 1994 kan starten.

Analyseren

Maar die tijd zal ze wel nodig hebben, want ook studiemateriaal is er niet. Er gaan dan ook veel boeken mee in haar bagage, een deel daarvan komt in de universiteitsbibliotheek te staan. Het is uitgesloten, dat de studenten de boeken zelf kunnen aanschaffen. Vaak liggen hun ouders al krom om de studie te betalen, maar ze vinden het dermate belangrijk, dat ze er soms een stuk grond, hun levensverzekering, voor verkopen! De rector van de christelijke universiteit van Kupang (er is

ook een rooms-katholieke en een algemene) heeft deze nieuwe studierichting vooral gestimuleerd, om de studenten voor het eigen eiland te behouden. Te vaak immers vertrekken jongeren, die gestudeerd hebben naar Java. Daar immers kun je verder

Foto: Apeldoornse Courant

studeren, daar denken ze belangrijke bannen te kunnen krijgen, al valt dat vaak erg tegen. Maar... wat is nu een dorpsdominee op Alor? Onbelangrijk toch, behalve in de ogen van de dorpsbewoners. Nee, wonen en werken op Java en dan stijf van de status op bezoek in je oude dorp, dat is pas wat. Van die mentaliteit wilde de rector af. Het is de taak van Brecht om de jongeren, die het platteland ontgroeid zijn en

daardoor ook de problemen over het hoofd zien, zich de eigen situatie te laten analyseren om de gemeente beter te kunnen aanvoelen. Een predikant is iemand in het dorp en het zou belangrijk zijn als deze man of vrouw (het huidige eerste jaar bestaat voor 80% uit meisjes!) naast kerkelijke taken ook op maatschappelijk gebied het voortouw zou kunnen nemen.

Traditie

Brecht heeft duidelijk zin in deze opdracht, al beseft ze, dat ze daarvoor zelf veel zal moeten leren, en vooral ook leren aanvoelen. Zo zal ze voorzichtig moeten omgaan niet alleen met de traditie (adat), maar ook met de manier waarop in Indonesië het christendom beleefd wordt.

"Het christendom is door het westen gebracht en met de godsdienst heeft men ook het kerk-model overgenomen, en de gezangen en de liturgie. De stamgodsdiensten zijn echter niet verdwenen, en komen nu geleidelijk weer wat naar voren. Men gaat het belang weer zien van de eigen cultuur, de traditionele liederen. Brecht vindt dat belangrijk. "Op die manier wordt het meer van de mensen zelf". Naast het werk met en voor de studenten hoopt zij op den duur in de gelegenheid te zijn om reeds functionerende predikanten bij te scholen. "Ik zal vooral aandacht geven aan de stages die de theologie-studenten gaan lopen. Op dit moment schort er nog wel wat aan de begeleiding. Dat moeten predikanten ook leren, ze krijgen vaak zes studenten tegelijk. Wat moet je die laten doen, en hoe?"

Leerproces

Dat is een wederzijds leerproces, waarin Brecht hoopt naast de predikanten ook ouderlingen of andere gemeenteleden te kunnen betrekken. De studenten zijn het lokale niveau ontgroeid, de predikanten kunnen het niet overbrengen. Het Indone-

sische leermodel is er een van luisteren en opschrijven. Discussie en kritisch denken hoort er niet bij. Brecht hoopt haar studenten daarvan iets te kunnen bijbrengen, al realiseert ze zich dat dat niet eenvoudig zal zijn in een toch vrij strak geleid politiek systeem.

En van zich met de politiek bemoeiende westerlingen zijn ze in Indonesië niet zo gediend, gezien de "affaire Pronk" vorig jaar. Vandaar wellicht ook dat slechts voor drie jaar een visum verstrekt wordt, en het nog afwachten is of dat verlengd kan worden. Brecht hoopt op een tweede termijn, omdat er voor het opzetten en laten lopen van een geheel nieuwe studierichting toch tenminste vier jaar nodig is.

Wederzijds

"Ik vind het belangrijk dat ik wordt uitgezonden door een Nederlandse classis. Ik hoop ook, dat er via mij wederzijdse contacten ontstaan, dat er aan beide kanten vragen komen, die herkenbaar zijn. Ik denk, dat ik daar veel zal leren en ik ben er van overtuigd, dat ik na enkele jaren Indonesië anders zal reageren op de Nederlandse problemen. Ik vind het spannend hoe het gaat worden". Spannend wordt het zeker. Zal zij de taal zó kunnen beheersen, dat zij er les in kan geven? Zal zij de studenten, die gewend zijn passief te luisteren via aanschouwelijk onderwijs een vorm van "oorzaak-gevolg-denken" kunnen bijbrengen? "In het begin zal ik zeker mijn lessen woordelijk voorbereiden en opschrijven. Want het gaat ook nog om vaktaal". Volgend voorjaar gaan de studenten op stage, en Brecht is van plan dan velen op hun stageplek te bezoeken, om te analyseren waar ze tegen aan lopen, wat moeilijk is, wat niet gezien wordt. In augustus 1994 beginnen dan haar eigen colleges, al hoopt ze nog voor de zomervakantie enkele lessen te kunnen meedraaien. Veel zal ze zeker hebben aan haar Nederlandse

collega, Ger Jongasma, die immers de plaatselijke situatie al kent.

Wederzijds

"Zending", zo meent ze, "is niet werken voor je eigen belang en juist dat trekt mij zo aan. Je kunt niet zeggen, dat ik daar 'roeping' voor heb, maar ik voel me wel 'gezonden'. Ik hoop mee te kunnen werken aan het brengen van gerechtigheid, aan de opbouw van het Koninkrijk, vanuit mijn eigen christelijke inspiratiebron". Daarnaast hecht Brecht veel belang aan het contact met de classis die haar uitzendt. "De wederkerigheid in de zending is steeds belangrijker geworden. Ik zie mijzelf dan ook als een schakel tussen oost en west. Ik hoop dat de mensen hier ook mee willen doen, dat ook zij de eigen situatie ter sprake durven te brengen".

Begeleidingscommissie

Vanuit de classis is een begeleidingscommissie samengesteld, die bestaat uit de volgende personen:

F. Damstra, voorzitter, mevrouw P. Konijnenberg, secretaris, Hr Beuze, penningmeester en de dames Brouwer, Spiegelberg en Spoelstra als leden. Eén lid wordt nog gezocht. De SOW-uitzenddienst vindt plaats op zondag 31 oktober om 10 uur in het Open Huis.

Voorganger is ds Th. Hulst, voorzitter van de hervormde classicale zendingscommissie. De week voorafgaande aan deze zondag wil Brecht Gerbrandy over Indonesië, Timor, de universiteit en zichzelf vertellen aan wie het horen wil en wie betrokken wil zijn (en blijven) bij haar werk: scholen, vrouwengroepen, catechesegroepen, predikanten, kerkeraden. Belangstellenden kunnen hiervoor een aanvraag doen bij mevrouw P. Konijnenberg, Rostocklaan 40 in Apeldoorn.

Jantine J. de Boer